

Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2022
(verzia: február 2022)

Ján Haluška
Branislav Pristáč

**Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2022
(verzia: február 2022)**

**Ján Haluška
Branislav Pristáč**

Abstrakt

Dokument obsahuje výsledky krátkodobej predikcie vývoja slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2022 (verzia: február 2022).

Copyright © INFOSTAT, Inštitút informatiky a štatistiky

Obsah tohto dokumentu je chránený autorským zákonom. Nemožno ho bez súhlasu autorov používať, meniť alebo z neho odstrániť informácie o správe práv k nemu.

ISSN 2454-0773

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT	5
3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE	11
4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY	14
5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE.....	17
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE	20
7 PRÍLOHA	22

Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2022 (verzia: február 2022)

Ján Haluška, Branislav Pristáč
INFOSTAT Bratislava

1 ÚVOD

V predloženom materiáli sú prezentované a stručne interpretované výsledky krátkodobej predikcie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov z reálneho sektora slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2022 (pozri tabuľku a obr. 9 až 14 v Prílohe). Prezentované odhady zohľadňujú ich skutočný vývoj vo 4. štvrťroku 2021, resp. v celom roku 2021, v prípade spotrebiteľských cien aj v januári 2022. Prihliadajú tiež na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) v januári a februári 2022.

Prezentované odhady vznikli aj na základe aktuálnych prognóz vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí z februára 2022, teda v eurozóne, Nemecku (prognóza CF: *Consensus Forecasts*) a Českej republike (prognóza EECF: *Eastern Europe Consensus Forecasts*), čo sú hlavní obchodní partneri SR. Z nich vyplýva, že vplyv vonkajšieho dopytu na rast agregátneho dopytu v slovenskej ekonomike by mal byť v horizonte krátkodobej predikcie slabší ako sa javilo v novembri 2021 (údaj v zátvorke v poznámke 1 pod čiarou)¹.

¹ Obidve prognózy (CF aj EECF) signalizujú pre rok 2022 v relevantnom ekonomickom prostredí slabší ekonomický rast a podstatne vyššiu infláciu. Výkonnosť ekonomiky eurozóny by mala v roku 2022 vzrásť o 3,9% (o 4,3%), ekonomiky Nemecka o 3,5% (o 4,3%) a ekonomiky ČR o 4,1% (o 4,9%). Odhad priemernej inflácie v roku 2022 bol korigovaný opäť smerom nahor - v eurozóne by mala dosiahnuť 3,9% (2,3%), v Nemecku 3,4% (2,5%) a v ČR 7,3% (4,9%).

Tieto prognózy však vznikli ešte pred začiatkom vojnového konfliktu na Ukrajine a v tomto kontexte je potrebné vnímať aj výsledky krátkodobej predikcie. ECB podľa medializovaných informácií očakáva, že v eurozóne spôsobí tento konflikt spomalenie ekonomického rastu a vzostup inflácie.

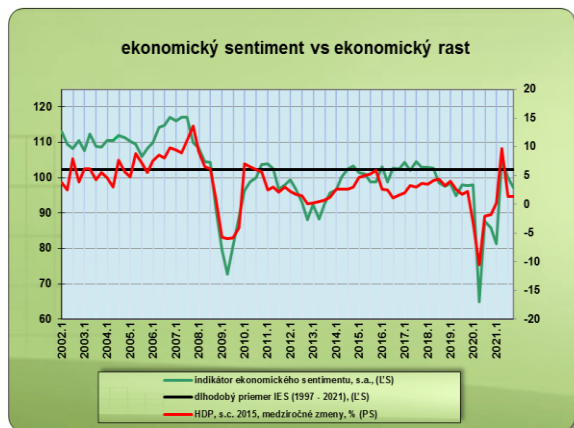
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT

Vývoj domácej ekonomickej klímy bol (aj) v roku 2021 značne rozkolísaný, k čomu v rozhodujúcej miere prispel priebeh druhej a tretej vlny globálnej pandémie. Stav domácej ekonomickej klímy (meraný indikátorom ekonomického sentimentu (IES)) bol síce lepší ako v roku 2020, ale väčšinu roka sa nachádzal pod úrovňou, ktorú vyjadruje dlhodobý priemer IES (102,2 za roky 1997-2021). Nad touto úrovňou sa hodnota IES nachádzala vlani len počas 2. štvrťroka, teda tesne po uvoľnení opatrení, ktorými vláda čelila druhej vlne pandémie. Priemerná hodnota IES odvodená zo sezónne očistených mesačných údajov za 2. štvrťrok 2021 dosiahla 104,8.

Zlepšenie domácej ekonomickej klímy v 2. štvrťroku 2021 bolo len prechodné, pretože od júla 2021 sa jej stav opäť zhoršoval. Priemerná hodnota IES odvodená zo sezónne očistených mesačných údajov za 3. a 4. štvrťrok 2021 (100,1, resp. 97,2) bola nižšia nielen oproti 2. štvrťroku 2021, ale klesla až pod dlhodobý priemer IES (obr. 1). Výraznejší pokles priemernej hodnoty IES vo 4. štvrťroku 2021 je potrebné vnímať (najmä)

v kontexte prijatých opatrení (čiastočné uzavretie ekonomiky), ktorými vláda čelila nastupujúcej tretej vlne globálnej pandémie.

Obr. 1

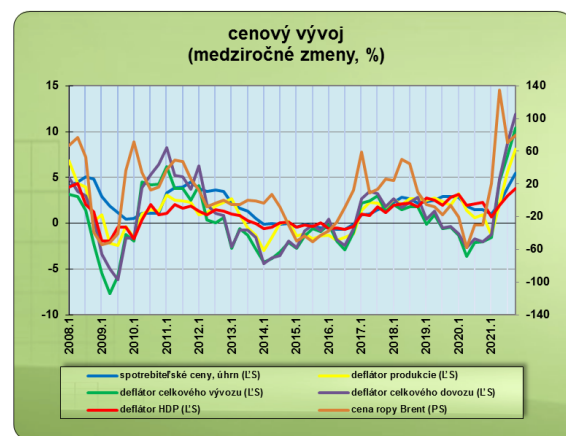
Zdroj: ŠÚ SR

Z výsledkov KSP za 4. štvrťrok 2021 vyplýva, že stav domácej ekonomickej klímy sa zhoršil vplyvom poklesu dôvery podnikateľov v priemysle, obchode a v službách, ako aj vplyvom poklesu dôvery spotrebiteľov, zatiaľ čo dôvera podnikateľov v stavebníctve sa mierne zlepšila (vždy oproti 3. štvrťroku 2021). Dlhodobý vývoj IES a všetkých piatich zložiek jeho štruktúry na mesačnej báze, teda indikátorov dôvery podnikateľov v priemysle, stavebníctve, obchode, službách a indikátora dôvery spotrebiteľov, je v podobe konjunkturálnych sáld zobrazený na obr. 1 až 6 v Prílohe.

Zhoršenie stavu domácej ekonomickej klímy v 3. a 4. štvrťroku 2021 malo na rast výkonnosti hospodárstva tlmivý vplyv, ktorý sa prejavil na medzikvartálnej i medziodročnej báze. Na medzikvartálnej báze sa rast tvorby reálneho HDP spomalil z 1,9% v 2. štvrťroku 2021 na 0,4% v 3. štvrťroku 2021, resp. na 0,3% vo 4. štvrťroku 2021 (vždy oproti predchádzajúcemu štvrťroku podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR). Na medziodročnej báze sa tým rast výkonnosti

hospodárstva zmiernil zo 4,9% v 1. polroku 2021 (v priemere) na 1,3% v 3. štvrťroku 2021, resp. na 1,4% vo 4. štvrťroku 2021. Kumulatívne za 1.-4. štvrťrok 2021 sa tvorba reálneho HDP zvýšila o 3,0% (v priemere). Pre návrat výkonnosti hospodárstva aspoň na úroveň z roku 2019, teda pred pandemiou, to však nepostačovalo. V tejto súvislosti možno dodať, že úplne rovnaký rast tvorby reálneho HDP v roku 2021 signalizovala naša aktualizovaná predikcia z novembra 2021.

Obr. 2

Zdroj: ŠÚ SR

Slabý rast výkonnosti hospodárstva v roku 2021 (v uvedenom zmysle) ide na vrub domáceho dopytu, ktorý vlni síce vzrástol (po prepade v roku 2020), ale svoju úroveň z roku 2019 nedosiahol (bol nižší o 1,7%). Na rozdiel od vonkajšieho dopytu, ktorý svoju úroveň z roku 2019 v minulom roku už prekonal (bol vyšší o 2,2%). Domáci dopyt bol totiž v 2. polroku 2021 konfrontovaný so všeobecným a navyše prudkým rastom cien, ktorý v konečnom dôsledku znamenal, že tlak aj na vzostup úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve (meranej deflátorom HDP) sa stupňoval. Zatiaľ čo v 1. polroku 2021 deflátor HDP na medziodročnej báze vzrástol o 1,3% (v priemere), v 3. štvrťroku 2021 stúpol o 3,0% a vo 4. štvrťroku 2021 o 3,8% (obr. 2). Tvorba nominálneho HDP bola teda vo 4. štvrťroku 2021 na medziodročnej báze

vyššia o 5,2%, pričom kumulatívne za 1.-4. štvrťrok 2021 vzrástla o 5,5% (v priemere) a dosiahla 97,123 mld. €.

Kľúčový vplyv na zrýchlenie dynamiky rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve v 3. a 4. štvrťroku 2021 mal rast cien vo vonkajšom ekonomickom prostredí. Deflátor dovozu tovarov a služieb, ktorý v 1. polroku 2021 na medziročnej báze stúpol o 1,8% (v priemere), vzrástol v 3. štvrťroku 2021 o 8,7% a vo 4. štvrťroku 2021 dokonca o 11,9%². Značne sa tým posilnil inflačný charakter domáceho ekonomického prostredia, o čom svedčí zrýchlenie dynamiky rastu deflátoru celkovej produkcie v hospodárstve. Kým v 1. polroku 2021 na medziročnej báze stúpol o 0,4% (v priemere), v 3. štvrťroku 2021 vzrástol o 5,6% a vo 4. štvrťroku 2021 o 8,0%. Kumulatívne za 1.-4. štvrťrok 2021 sa deflátor dovozu tovarov a služieb zvýšil o 6,0%, deflátor celkovej produkcie v hospodárstve o 3,7% (vždy v priemere).

Rast deflátoru celkovej produkcie v hospodárstve mal dopad na ceny vývozu, ako aj na ceny na spotrebiteľskom trhu. Deflátor vývozu tovarov a služieb, ktorý v 1. polroku 2021 na medziročnej báze stúpol o 1,6% (v priemere), vzrástol v 3. štvrťroku 2021 o 7,4% a vo 4. štvrťroku 2021 o 10,4%. Kumulatívne za 1.-4. štvrťrok 2021 sa zvýšil o 5,1% (v priemere), teda viac ako deflátor celkovej produkcie v hospodárstve, čo je určite pozitívny jav. Na druhej strane sa v 3. a 4. štvrťroku 2021 výrazne zrýchlila aj dynamika rastu spotrebiteľských cien, pretože vplyv nákladových i dopytových faktorov bol

² Veľmi vysoký rast cien dovozu bol ovplyvnený aj cenou ropy *Brent* na svetovom trhu, ktorá v roku 2021 vzrástla o vyše 69% a dosiahla cca 70,7 USD/barel, avšak vo 4. štvrťroku 2021 stúpila takmer o 80% (vždy v priemere). Dôvodom jej rastu bol zvyšujúci sa dopyt (po ropu) prameniáci z globálneho ekonomického oživenia, pričom jej ponuka (ťažba) sa zvyšovala pomalšie.

omnoho silnejší ako v 1. polroku 2021 (viac v časti *Spotrebiteľské ceny*).

Rast výkonnosti hospodárstva o 3,0% v roku 2021 bol primárne výsledkom oživenia rastu agregátneho dopytu, ktorý sa po prepade o 6,3% v roku 2020 zvýšil v minulom roku o 7,0% (vždy v priemere). Tým mierne (o 0,2%) prekročil svoju úroveň z roku 2019 (obr. 3). Prispel k tomu predovšetkým jeho rast v 1. polroku 2021 o 13,0% (v priemere), pretože v 2. polroku 2021 bol jeho rast omnoho slabší (v 3. štvrťroku stúpol o 2,4%, vo 4. štvrťroku o 2,3%)³.

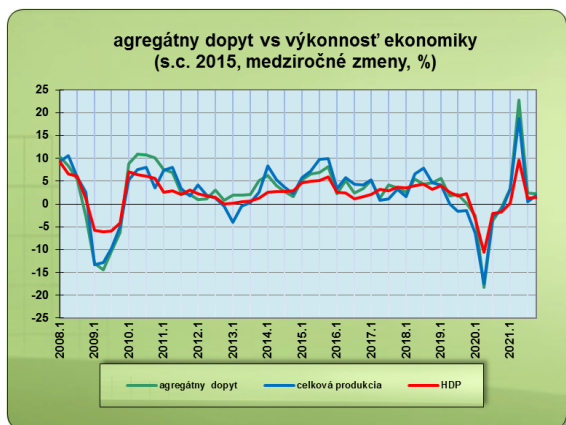
Vďaka oživeniu rastu agregátneho dopytu sa v roku 2021 obnovil aj rast tvorby domácich zdrojov. Objem celkovej produkcie v hospodárstve vzrástol o 5,7% (v priemere), ale úroveň z roku 2019 jej objem nedosiahol (bol nižší o 1,7%). K rastu objemu celkovej produkcie v hospodárstve prispela medzispotreba i hrubá pridaná hodnota, avšak objem medzispotreby v hospodárstve vzrástol v roku 2021 omnoho viac ako objem hrubej pridanej hodnoty v hospodárstve (o 8,0%, resp. o 2,4% v priemere). Zdrojom oživenia rastu agregátneho dopytu v roku 2021 bol vonkajší aj domáci dopyt, vplyv vonkajšieho dopytu (teda objemu vývozu tovarov a služieb) však bol silnejší (obr. 4). Zatiaľ čo objem domáceho dopytu na medziročnej báze vzrástol o 4,0%, objem vývozu tovarov a služieb stúpol o 10,2% (vždy v priemere)⁴. Dvojciferný prírastok objemu vývozu tovarov a služieb mal

³ K dvojcifernému rastu agregátneho dopytu v 1. polroku 2021 prispel hlavne bazický efekt v 2. štvrťroku 2021, kedy agregátny dopyt stúpol o vyše 22%. Vplyvom prvej vlny pandémie sa totiž agregátny dopyt v 2. štvrťroku 2020 prepadol takmer o 19%.

⁴ V štruktúre agregátneho dopytu v roku 2021 predstavoval podiel domáceho dopytu 49,8%, podiel vonkajšieho dopytu 50,2%. Ide o historicky prvý pokles podielu domáceho dopytu na agregátnom dopyte pod hranicu 50%.

pôvod v 1. polroku 2021, kedy stúpol o vyše 25%, pretože v 2. polroku 2021 zaznamenal na medziročnej báze pokles o 0,7% (vždy v priemere)⁵. Napriek tomu objem vývozu tovarov a služieb prekonal v roku 2021 svoju úroveň z roku 2019.

Obr. 3

Zdroj: ŠÚ SR

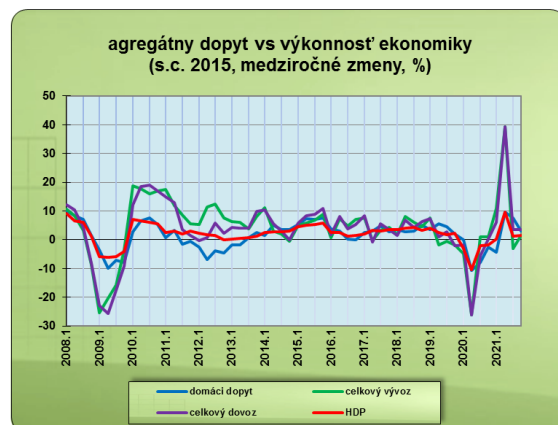
Keďže agregátny dopyt v roku 2021 stúpol relatívne viac ako tvorba domácich zdrojov vyjadrená reálnym HDP (o 7,0%, resp. o 3,0%), dopyt po zdrojoch zo zahraničia, ktoré boli potrebné na úplné pokrytie vecnej skladby agregátneho dopytu, sa tiež výrazne oživil (obr. 4). Platí to najmä pre 1. polrok 2021, kedy objem dovozu tovarov a služieb vzrástol o 22,6%, pretože v 2. polroku 2021 stúpol len o 3,5% (vždy v priemere). Kumulatívne za 1.-4. štvrťrok 2021 sa objem dovozu tovarov a služieb zvýšil o 11,2% (v priemere), teda viac ako objem vývozu tovarov a služieb⁶.

⁵ Pokles vývozu tovarov a služieb v 2. polroku 2021 je potrebné vnímať primárne nie ako dôsledok poklesu vonkajšieho dopytu, ale ako dôsledok obmedzení na strane ponuky, ktoré súviseli hlavne s nedostatkom polovodičových čipov pre automobilový priemysel. Ich nedostatok viedol k poklesu produkcie i vývozu osobných automobilov v 3. a 4. štvrťroku 2021.

⁶ Podiel zdrojov z dovozu na krytí agregátneho dopytu v roku 2021 predstavoval 49%, podiel zdrojov vytvorených doma činil 51%. Zatiaľ čo v prípade zdrojov z dovozu ide o historicky najvyšší podiel, v prípade zdrojov vytvorených doma ide naopak o historicky najmenší podiel.

Výrazný rast zaznamenal najmä dovoz pre medzispotrebu a dovoz tovarov investičného charakteru, ale zvýšil sa aj dovoz pre konečnú spotrebu (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 4

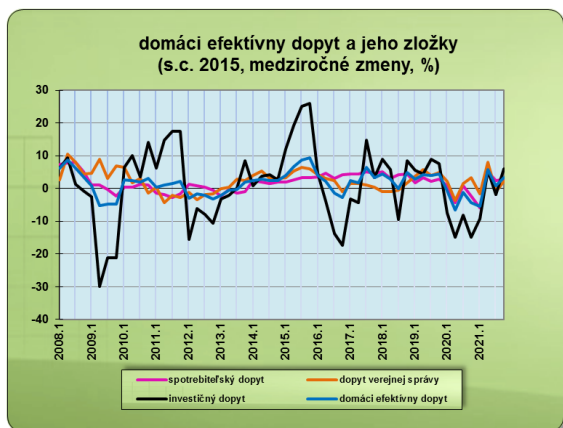
Zdroj: ŠÚ SR

Na pokrytie vecnej skladby agregátneho dopytu boli vo 4. štvrťroku 2021 využité popri zdrojoch vytvorených doma a zdrojoch z dovozu aj zásoby v hospodárstve. Stav zásob v hospodárstve v bežných cenách, ktorý sa v 1.-3. štvrťroku 2021 kumulatívne zvýšil o cca o 3,1 mld. €, totiž vo 4. štvrťroku 2021 poklesol cca o 0,884 mld. €. Po prechodnom poklese stavu zásob v hospodárstve v roku 2020 (cca o 254 mil. €) sa teda trend rastu zásob v hospodárstve obnovil, pričom ich stav oproti roku 2020 vzrástol cca o 2,2 mld. € (2,3% HDP v bežných cenách).

Domáci dopyt ako celok sa po prepade o 5,4% v roku 2020 zvýšil v roku 2021 o 4,0% (vždy v priemere). Avšak domáci efektívny dopyt, ktorý nezohľadňuje vplyv zmeny stavu zásob v hospodárstve, vzrástol len o 1,2% (v priemere). Ani jeden z nich svoju úroveň z roku 2019 nedosiahol, najmä kvôli poklesu v 1. štvrťroku 2021 (o 4,4%, resp. o 5,5%). V 2. štvrťroku 2021 sa ich rast oživil, k čomu prispel hlavne bázičný efekt, ale v 3. a 4. štvrťroku 2021 sa dynamika ich rastu

spomaľovala (obr. 5). Zdrojom rastu domáceho dopytu ako celku v roku 2021 boli všetky tri hlavné zložky jeho štruktúry, teda konečná spotreba domácností (KSD; spotrebiteľský dopyt), konečná spotreba verejnej správy (KSVS; dopyt verejného sektora) a tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK; investičný dopyt).

Obr. 5

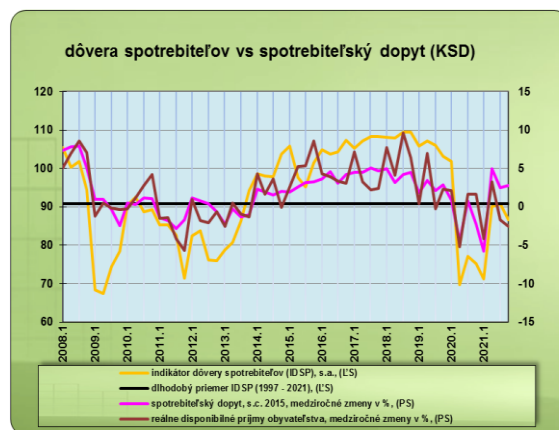
Zdroj: ŠÚ SR

Objem KSD, ktorý v roku 2021 predstavoval vyše 57% objemu domáceho dopytu ako celku, vzrástol oproti roku 2020 o 1,1% (vždy v priemere), čím sa viac-menej dostal na svoju úroveň z roku 2019. Kľúčovým faktorom rastu KSD bol pokles sklonu obyvateľstva k úsporám (v prospech sklonu k spotrebe), ktorý koreloval s vyššou spotrebiteľskou dôverou (obr. 6). Miera hrubých úspor obyvateľstva totiž na medziročnej báze poklesla o 2 p. b. a dosiahla 9,1% (vždy v priemere). Vo 4. štvrtroku 2021 predstavovala 12,9% a bola o 4,7 p. b. nižšia ako vo 4. štvrtroku 2020.

Sklon obyvateľstva k úsporám v roku 2021 poklesol aj napriek tomu, že reálne disponibilné príjmy domácností (hlavný zdroj financovania KSD) sa na medziročnej báze znížili o 1,3% (v priemere). K ich poklesu došlo hlavne preto, lebo rast bežných výdavkov domácností bol v roku 2021 v priemere viac ako dvakrát vyšší ako rast bežných príjmov domácností (o 8,6%,

resp. o 3,9%)⁷. V dôsledku toho sa dynamika rastu nominálnych disponibilných príjmov domácností spomalila, mimochodom už tretí rok po sebe. Na medziročnej báze totiž vzrástli len o 1,9% (v priemere), čo je menej ako priemerná miera inflácie v roku 2021 (3,2%). Pokiaľ ide o rast bežných príjmov domácností, v širšom kontexte súvisel s poklesom počtu nezamestnaných osôb, ale najmä so zrýchlením rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy na makroúrovni v roku 2021 (viac v častiach *Zamestnanosť a nezamestnanosť v hospodárstve*, resp. *Nominálna a reálna mzda v hospodárstve*).

Obr. 6

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Objem KSVS, ktorý v roku 2021 predstavoval cca 19% objemu domáceho dopytu ako celku, vzrástol na medziročnej báze o 1,9%, teda o 1 p. b. viac ako v roku 2020 (vždy v priemere). Dopyt verejného sektora bol vlni najrýchlejšie rastúcou zložkou domáceho dopytu ako celku, ale dynamika jeho rastu sa v priebehu roka spomaľovala. Zatiaľ čo v 1. polroku 2021 objem KSVS stúpol o 3,2%, v 2. polroku 2021 vzrástol len o 0,6% (vždy v priemere).

⁷ Správanie spotrebiteľov v uvedenom zmysle možno vysvetliť efektom tzv. odloženej spotreby (z roku 2020), ktorá sa v dôsledku pandémie realizovala v roku 2021.

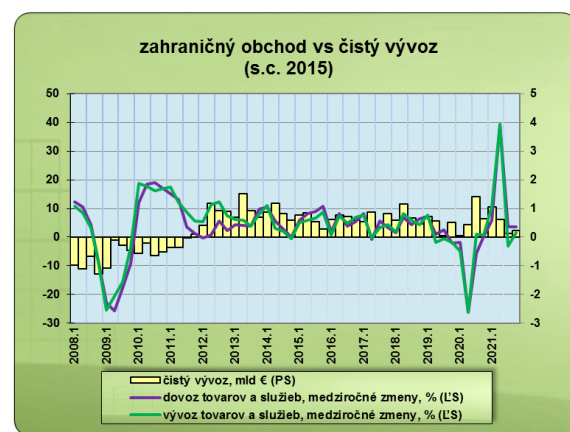
Napriek tomu, že sa rast dopytu vo verejnom sektore mierne zrýchlil (oproti roku 2020), rast produkcie verejného sektora v bežných cenách sa spomalil - zo 7,1% v roku 2020 na 4,9% v roku 2021 (vždy v priemere), k čomu prispela medzispotreba i hrubá pridaná hodnota vo verejnom sektore. V bežných cenách sa rast medzispotreby v rovnakom období spomalil zo 7,1% na 6,0%, rast hrubej pridanej hodnoty zo 7,0% na 4,4% (vždy v priemere). K spomaleniu rastu hrubej pridanej hodnoty vo verejnom sektore došlo v rozhodujúcej miere vplyvom odmien zamestnancov v tomto sektore. Ich rast sa spomalil z 9,1% v roku 2020 na 5,6% v roku 2021, pretože rast spotreby fixného kapitálu vo verejnom sektore sa v rovnakom období spomalil len veľmi mierne - z 0,5% na 0,2% (vždy v priemere).

V dôsledku spomalenia rastu produkcie vo verejnom sektore v bežných cenách sa rast KSVS v bežných cenách tiež spomalil, a to zo 7,5% v roku 2020 na 5,9% v roku 2021 (vždy v priemere). Protichodný (tlmiaci) vplyv na spomalenie rastu KSVS v bežných cenách mali úhrady zdravotných poisťovní, ktoré po poklese o 2,1% v roku 2020 stúpili v roku 2021 o 15,4% (vždy v priemere).

Objem THFK, ktorý v roku 2021 predstavoval cca 20% domáceho dopytu ako celku, vzrástol na medziročnej báze o 0,6% (v priemere), čiastočne aj vďaka lepšiemu stavu domácej ekonomickej klímy ako v roku 2020. Keďže oživenie rastu investičného dopytu bolo len veľmi mierne, za svojou úrovňou z roku 2019 výrazne zaostal (bol nižší o vyše 11%). Rast investičného dopytu sa totiž v minulom roku oživil len v oblasti strojov a zariadení, pretože investičný dopyt v oblasti budov a stavieb zaznamenal pokles. Objem THFK v oblasti strojov a zariadení sa oproti roku 2020 zvýšil o 9,7%, v oblasti budov a stavieb sa znížil o 5,7% (vždy v priemere).

Aj na základe sektorovej štruktúry THFK v bežných cenách možno konštatovať, že oživenie rastu investičného dopytu nebolo v roku 2021 plošné. Bolo zaznamenané len v sektore nefinančných korporácií a v sektore domácností, kde THFK v bežných cenách vzrástla o 2,9%, resp. o 5,9% (vždy v priemere). Na druhej strane, vo finančných korporáciách došlo už dva roky po sebe k dvojcifernému prepadu THFK - o 18,1% v roku 2020, resp. o 13,8% v roku 2021, ale pokles THFK bol tiež dva roky po sebe zaznamenaný aj vo verejnej správe - o 4,8% v roku 2020, resp. o 0,1% v roku 2021 (vždy v priemere).

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Vplyvom nestability makroekonomického prostredia v roku 2021 sa model, ktorý generoval výkonnosť hospodárstva, v priebehu roka viackrát zmenil. Zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2021 prispel k jej rastu len čistý vývoz, v 2. štvrtroku 2021 to bol model, v ktorom výkonnosť hospodárstva vzrástla vplyvom domáceho dopytu aj čistého vývozu. V 3. a 4. štvrtroku 2021 však k rastu výkonnosti hospodárstva prispel už len domáci dopyt, pretože čistý vývoz jej rast výrazne tlmil (obr. 7). Model rastu výkonnosti hospodárstva, ktorý v praxi fungoval v 3. a 4. štvrtroku 2021, bol dôsledkom zmien vo vývoji obchodnej bilancie. Zatiaľ čo v 1. a 2. štvrtroku 2021 dosiahla výrazné prebytky, v 3. štvrtroku 2021 zaznamenala deficit a vo 4. štvrtroku

2021 bola viac-menej vyrovnaná (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Pokiaľ ide o východiská, na ktorých je založený odhad priebehu ekonomického cyklu u nás v horizonte krátkodobej predikcie, z výsledkov KSP vyplýva, že stav ekonomického sentimentu sa vo februári 2022 zhoršil (pod dlhodobý priemer IES klesol hlbšie ako v januári 2021). Spôsobil to najmä pokles dôvery podnikateľov v priemysle a v službách, ale znížila sa aj dôvera spotrebiteľov (oproti januáru 2022). Negatívnym rizikom je tiež vlna pandémie spôsobená vírusom Omikron, ktorá zdá sa je na ústupe, ale ešte zrejme neskončila. Rozsah negatívnych rizík však výrazne expandoval predovšetkým v kontexte prebiehajúceho vojnového konfliktu na Ukrajine. V dôsledku toho stúpila miera neurčitosti ohľadom vývoja ekonomického cyklu aj u nás v najbližšom období na maximum. Preto nielen odhad výkonnosti slovenskej ekonomiky, ale aj odhady všetkých ostatných makroekonomických ukazovateľov slovenskej ekonomiky v horizonte krátkodobej predikcie, indikujú nanajvýš možný smer ich vývoja.

Na základe tendencií vývoja domáceho a vonkajšieho dopytu v roku 2021 očakávame, že rast agregátneho efektívneho dopytu bude pokračovať aj v horizonte krátkodobej predikcie. K rastu domáceho efektívneho dopytu ako celku by mali prispievať všetky tri hlavné zložky jeho štruktúry, pričom THFK (investičný dopyt) by mala byť najrýchlejšie rastúcou zložkou domáceho dopytu, a to najmä vďaka čerpaniu EÚ fondov a prostriedkov z Plánu obnovy. Rast spotrebiteľského dopytu a dopytu verejného sektora zostane zrejme utlmený. V prípade spotrebiteľského dopytu by to malo byť spôsobené pokračujúcim poklesom reálnych disponibilných príjmov

domácností, ktorý možno očakávať hlavne v dôsledku vysokej inflácie.

Na základe uvedených predpokladov odhadujeme, že zásluhou rastu agregátneho efektívneho dopytu v 1. polroku 2022 o 2,2% by sa mala tvorba reálneho HDP zvýšiť o 2,3% (vždy v priemere). Na druhej strane, úhrnná cenová hladina v hospodárstve by mala v 1. polroku 2022 vzrásť o 4,1% (v priemere), čo znamená, že tvorba nominálneho HDP by sa mala zvýšiť v priemere o 6,4% a dosiahnuť zhruba 48,9 mld. €. V horizonte krátkodobej predikcie by k rastu výkonnosti hospodárstva mal prispievať len domáci dopyt, pretože čistý vývoz by mal mať na rast výkonnosti hospodárstva tlmiaci vplyv. Inak povedané, model, ktorý generoval výkonnosť hospodárstva v 3. a 4. štvrťroku 2021 by sa mal v praxi presadiť aj v 1. a 2. štvrťroku 2022.

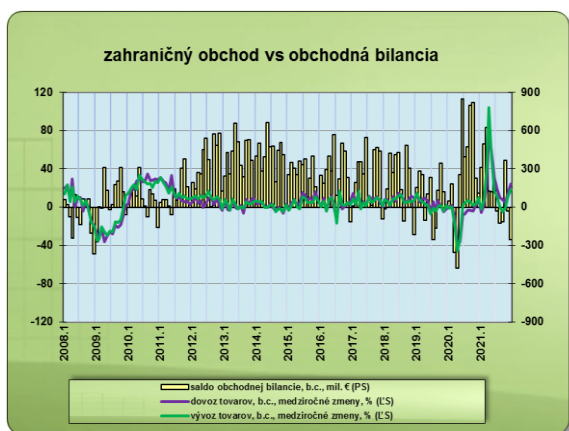
Opakujeme, že odhad rastu výkonnosti hospodárstva a úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve v horizonte krátkodobej predikcie je potrebné vnímať v kontexte všetkých vyššie uvedených negatívnych rizík.

3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE

Podľa predbežných štatistických údajov za rok 2021 dosiahol vývoz tovarov v bežných cenách zhruba 88,3 mld. €, čo na medzироčnej báze predstavuje nárast o vyše 16%. Keďže pokles vývozu tovarov v roku 2020 bol rádovo menší (o 5,5%), svoju úroveň z roku 2019 v minulom roku výrazne prekonal (obr. 8). Prispelo k tomu jednak obnovenie rastu vonkajšieho dopytu, ale ešte významnejší vplyv mali ceny vývozu. Deflátor vývozu tovarov a služieb totiž v roku 2021 vzrástol o vyše 5% (v priemere), pričom vo 4. štvrťroku 2021 stúpol až o vyše 10%.

Vývoj vývozu tovarov v bežných cenách sa aj počas minulého roka vyznačoval veľmi vysokou volatilitou. Zatiaľ čo v 1. polroku 2021 vzrástol o vyše 29%, v 3. štvrtroku 2021 stúpol cca len o 1,5% a vo 4. štvrtroku 2021 cca o 9% (vždy v priemere). Objem vývozu tovarov v 2. polroku 2021 na medziročnej báze však reálne poklesol, pretože uvedené relatívne prírastky vývozu tovarov a služieb v bežných cenách v 3. aj 4. štvrtroku 2021 boli v porovnaní prírastkami deflátoru vývozu tovarov a služieb v rovnakom období (o 7,4%, resp. o 10,4%) nižšie. K poklesu objemu vývozu tovarov v 2. polroku 2021 došlo predovšetkým v dôsledku poklesu produkcie a tým i vývozu osobných automobilov (najmä kvôli nedostatku polovodičových čipov), ale do určitej miery aj vplyvom prijatých opatrení (obmedzení), ktorými vláda čelila tretej vlnе pandémie.

Obr. 8

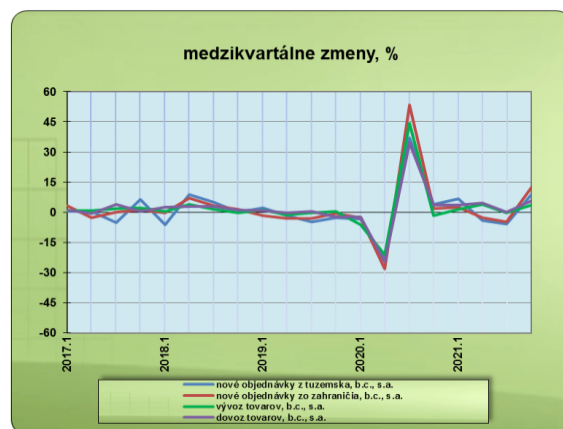
Zdroj: ŠÚ SR

Výrazné spomalenie dynamiky rastu agregátneho dopytu v 3. a 4. štvrtroku 2021 bolo príčinou, že tlak na dovoz zdrojov zo zahraničia (potrebných na pokrytie vecnej štruktúry agregátneho dopytu) zoslabol (obr. 8). Zatiaľ čo v 1. polroku 2021 sa dovoz tovarov v bežných cenách zvýšil takmer o 26%, v 3. štvrtroku 2021 stúpol cca o 12% a vo 4. štvrtroku 2021 cca o 15% (vždy v priemere). Kumulatívne za 1.-4. štvrtrok 2021 sa na

medziročnej báze zvýšil o viac ako 19% (v priemere) a dosiahol cca 86,6 mld. €⁸. Významnou mierou k tomu prispeli aj ceny dovozu, keďže deflátor dovozu tovarov a služieb vzrástol v roku 2021 o 6,0% (v priemere), pričom vo 4. štvrtroku 2021 stúpol takmer až o 12%.

Veľmi vysoký rast deflátorov vývozu a dovozu tovarov a služieb vo 4. štvrtroku 2021 bol faktorom, ktorý významnou mierou "pomohol" k tomu, že sezónne očistený vývoz aj dovoz tovarov v bežných cenách po stagnácii v 3. štvrtroku 2021 dosiahli vo 4. štvrtroku 2021 rast (vždy oproti predchádzajúcemu štvrtroku). Sezónne očistený vývoz tovarov v bežných cenách vzrástol vo 4. štvrtroku 2021 na medzikvartálnej báze o 3,7%, sezónne očistený dovoz tovarov a služieb stúpol o 5,7% (obr. 9).

Obr. 9

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné prepočty

Na základe predbežných údajov o komoditnej štruktúre vývozu tovarov v bežných cenách možno konštatovať, že s podporou bázičného efektu, ale aj vďaka vysokému rastu vývozných cien dosiahol vývoz takmer všetkých komodít v roku 2021 (v rámci klasifikácie BEC) v bežných

⁸ Podľa údajov NBS zaznamenal v roku 2021 oživenie rastu aj vývoz a dovoz služieb v bežných cenách. Vývoz služieb sa na medziročnej báze zvýšil o 3,9%, dovoz služieb v bežných cenách stúpol o 8,0% (vždy v priemere).

cenách až dvojciferné relatívne prírastky. Výnimkou bol len vývoz osobných automobilov, ktorý vzrástol oproti roku 2020 o 6,5% (v priemere), čo bol dôsledok toho, že v 3. a 4. štvrtroku 2021 poklesol cca o 30%, resp. cca o 10%. Relatívne najviac vzrástol vývoz surovín a vývoz uhľovodíkových palív (v priemere cca o 40%, resp. o 30%), po ktorých z hľadiska veľkosti prírastku nasledujú vývoz potravín (cca o 13%), vývoz spotrebného tovaru (cca o 11,5%) a vývoz investičných tovarov (cca o 11%).

Z predbežných údajov o komoditnej štruktúre dovozu tovarov vyplýva, že oživenie rastu agregátneho dopytu v roku 2021 generovalo tlak na rast zdrojov (na jeho pokrytie) z dovozu. V dôsledku toho zaznamenal dovoz všetkých komodít (v rámci klasifikácie BEC) v bežných cenách silný rast. S podporou bazického efektu, ale aj prudkého rastu dovozných cien vzrástol na medziročnej báze relatívne najviac dovoz pre medzispotrebu (v priemere cca o 37%). Dvojciferný relatívny prírastok však dosiahol aj dovoz tovarov investičného charakteru (cca o 13%), ako aj dovoz pre konečnú spotrebu (cca o 11%). Relatívne najnižší prírastok zaznamenal dovoz osobných automobilov (v priemere cca o 6%), čo bol dôsledok poklesu ich dovozu v 3. a 4. štvrtroku 2021 (v priemere cca o 15%, resp. cca o 6%).

Obchodná bilancia ako celok si zachovala aj v roku 2021 prebytkový charakter. Prebytky však dosahovala len v 1. polroku 2021, pretože v 2. polroku 2021 skončila s miernym deficitom. Dôvodom bola skutočnosť, že dovoz tovarov v bežných cenách vzrástol v 2. polroku 2021 omnoho viac ako vývoz tovarov v bežných cenách (v priemere cca o 13%, resp. cca o 6%). Podľa predbežných štatistických údajov dosiahol prebytok obchodnej bilancie celoročne 1,692 mld. € (cca 1,7% HDP v bežných cenách), čo predstavuje zhruba

polovicu jej prebytku v roku 2020. Hlavnou príčinou poklesu prebytku obchodnej bilancie bol výrazný nárast štrukturálneho deficitu v obchode s uhľovodíkovými palivami (cca o 2 mld. € oproti roku 2020), ktorý bol dôsledkom vysokej ceny ropy na svetovom trhu. Mimochodom, prebytok obchodnej bilancie v roku 2021 bol cca o 0,5 mld. € nižší ako sme odhadovali v novembri 2021.

Na odhad vývoja vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách (vrátane obchodnej bilancie) v horizonte krátkodobej predikcie boli podporne využité sezónne očistené nové objednávky pre priemysel zo zahraničia a tuzemska v závere minulého roka. Nové objednávky ako celok, ktoré v 3. štvrtroku 2021 klesli cca o 5%, sa vo 4. štvrtroku 2021 zvýšili cca o 12% (vždy v priemere oproti predchádzajúcemu štvrtroku). Z obr. 9 vyplýva, že k oživeniu ich rastu prispeli nové objednávky zo zahraničia i tuzemska.

Očakávame, že rast vývozu aj dovozu tovarov v bežných cenách bude pokračovať aj v horizonte krátkodobej predikcie. Spolu s novými objednávkami pre priemysel zo zahraničia i tuzemska by k tomu mali prispievať aj ceny vývozu, resp. ceny dovozu, pretože ich rast ešte zrejme nekulminoval. Rast vývozu tovarov v bežných cenách s veľkou pravdepodobnosťou bude zaostávať za rastom dovozu tovarov v bežných cenách aj v horizonte krátkodobej predikcie. Bude to jednak kvôli nedostatku komponentov (najmä polovodičových čipov) pre automobilový priemysel, ktorý pretrváva aj v tomto roku a bude tlmiť rast produkcie i vývozu nových automobilov, ale aj kvôli vysokej cene ropy na svetovom trhu, ktorá výrazne zrýchli najmä

dynamiku rastu dovozu uhľovodíkových palív⁹.

Na základe uvedených predpokladov očakávame, že vývoj obchodnej bilancie bude v horizonte krátkodobej predikcie ešte volatilnejší ako v 3. a 4. štvrtroku 2021. Predpokladáme, že obchodná bilancia bude v jednotlivých mesiacoch 1. polroka 2022 dosahovať prebytky i deficity, ale kumulatívne za január až jún odhadujeme, že by mala byť zhruba vyrovnaná.

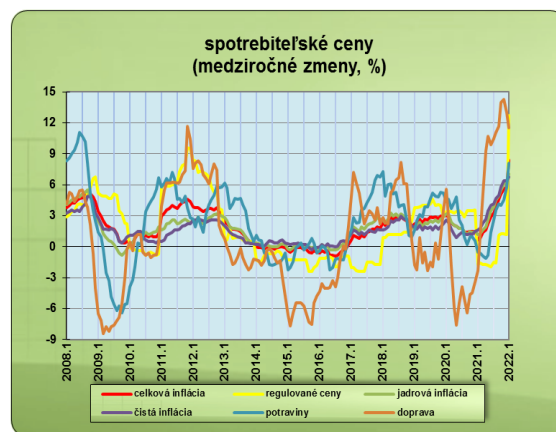
Pripomíname, že aj odhad výsledku obchodnej bilancie je potrebné vnímať v kontexte všetkých vyššie uvedených negatívnych rizík.

4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY

Rast cien na spotrebiteľskom trhu (meraný pomocou CPI) v roku 2021 bol jedným zo zdrojov výrazného tlaku na vzostup úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve (meraný pomocou deflátora HDP). Tento tlak sa zvyšoval už od začiatku minulého roka, od mája však výrazne zosilnel. V dôsledku toho bol pre medziročnú mieru celkovej inflácie charakteristický výrazný rastúci trend. Zatiaľ čo v januári a februári 2021 bola ešte pod hranicou 1%, v máji

stúpila nad 2%, v októbri dokonca nad 5% a v decembri 2021 na 5,8% (obr. 10). Priemerná miera celkovej inflácie v roku 2021 dosiahla 3,2%, čo znamená, že bola o 1,3 p. b. vyššia ako v roku 2020. Zároveň je to jej najvyššia úroveň od roku 2012 kedy predstavovala 3,6%.

Obr. 10

Zdroj: ŠÚ SR

Rast celkovej inflácie v roku 2021 súvisel výlučne s jadrovou infláciou, ktorej úroveň bola v každom mesiaci minulého roka vyššia ako celková inflácia. Z 1,2% v januári 2021 stúpila až na 6,4% v decembri 2021, pričom v priemere za január až december 2021 dosiahla 3,6%. Je to jej najvyššia úroveň od globálnej finančnej a hospodárskej krízy v roku 2009. Celková inflácia bola vlni nižšia ako jadrová inflácia kvôli regulovaným cenám, ktoré vplyv jadrovej inflácie na rast celkovej inflácie tlmili. Na základe rozhodnutia ÚRSO z decembra 2020 totiž oproti roku 2020 poklesli o 0,7% (v priemere).

Vzostup jadrovej (a tým aj celkovej) inflácie v roku 2021 bol výsledkom zrýchlenia dynamiky rastu cien takmer vo všetkých hlavných kategóriách klasifikácie COICOP. Výnimkou boli len ceny potravín (vrátane nealkoholických nápojov), pretože dynamika ich rastu sa oproti roku 2020 spomalila. Relatívne najsilnejší vplyv na rast jadrovej inflácie mali ceny v doprave, najmä kvôli vysokej cene ropy na svetovom trhu. V 3. a 4. štvrtroku 2021

⁹ Cena severomorskej ropy *Brent* na svetovom trhu od polovice decembra 2021 rýchlo rastie. Zo 74,2 USD/barel decembri 2021 stúpila na 86,5 USD/barel v januári 2022 a v polovici februára atakovala hranicu 95 USD/barel. Do začiatku vojnového konfliktu na Ukrajine rástla najmä vplyvom silnejúceho dopytu po ropy vplyvom zvyšujúcej sa globálnej ekonomickej aktivity, obnovovania cestovného ruchu, ako aj vplyvom zvýšenej rizikovej prémie kvôli napätiu na rusko-ukrajinskej hranici. Týždeň po začiatku vojnového konfliktu na Ukrajine prekročila hranicu 118 USD/barel a dosiahla tak najvyššiu úroveň za posledných deväť rokov. EIA (*Energy Information Administration*) pred začiatkom konfliktu očakávala, že jej priemerná cena v 1. štvrtroku 2022 dosiahne cca 90 USD/barel, potom mala mierne klesnúť.

zaznamenali ceny v doprave až dvojciferný rast (o 11,1%, resp. o 13,8%) a celkove sa oproti roku 2020 zvýšili o 8,9% (v priemere)¹⁰. Výrazne však vzrástli aj ceny alkoholických nápojov a tabaku (v priemere o 6,9% oproti roku 2020), služieb v hoteloch (o 6,3%), vzdelávania (o 4,1%) a rekreácií (o 3,4%).

Ceny potravín (vrátane nealkoholických nápojov) mali (aj) vlni na rast jadrovej inflácie tlmiači vplyv, pretože dynamika ich rastu sa spomalila z 2,5% v roku 2020 na 1,8% v roku 2021 (vždy v priemere)¹¹. Bolo to však vďaka poklesu cien potravín počas prvých piatich mesiacov minulého roka, pretože od júna 2021 ceny potravín na medzioročnej báze rástli, pričom dynamika ich rastu sa z mesiaca na mesiac výrazne zrýchľovala. Zatiaľ čo v júni 2021 boli potraviny na medzioročnej báze drahšie o 1,4%, v decembri 2021 zdraželi o 5,8% (vždy v priemere).

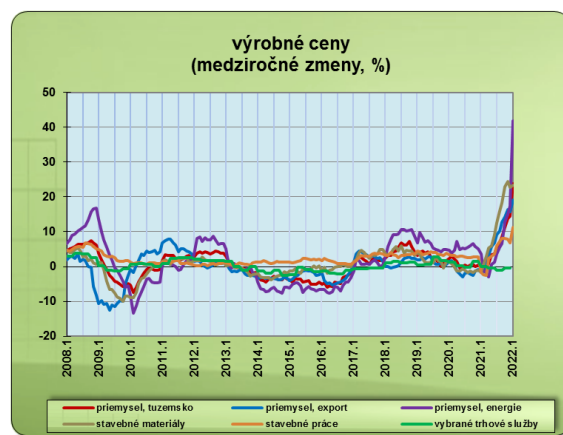
Tlak na rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien generovali v minulom roku nákladové i dopytové faktory, ale vplyv nákladových faktorov bol omnoho silnejší. Tlak zo strany nákladových faktorov primárne zosilnel vplyvom výrazného zrýchlenia rastu cien dovozu tovarov a služieb v 3. a 4. štvrtroku 2021 (viac v časti *Hrubý domáci produkt*). V dôsledku toho sa v 3. a 4. štvrtroku 2021 výrazne zrýchľovala aj dynamika rastu cien výrobcov v priemysle pre tuzemsko, cien výrobcov v stavebníctve, ako aj cien prvovýrobcov v poľnohospodárstve (obr. 11).

¹⁰ Pohonné hmoty na čerpacích staniciach zdraželi v roku 2021 o 17,9%, pričom v 3. štvrtroku 2021 boli na medzioročnej báze drahšie o vyše 22% a vo 4. štvrtroku 2021 o vyše 28% (vždy v priemere).

¹¹ Čistá inflácia, ktorá vplyv vývoja cien potravín nezohľadňuje (na rozdiel od celkovej a jadrovej inflácie), bola preto v minulom roku oproti celkovej i jadrovej inflácii vyššia a dosiahla 4,0% (v priemere).

Index cien priemyselných výrobcov (PPI) pre tuzemsko (vyjadruje súhrnný vplyv nákladových faktorov generovaný priemyslom), ktorý v roku 2020 vzrástol len o 0,8%, stúpol v roku 2021 o 5,5% (vždy v priemere). Zatiaľ čo v 1. polroku 2021 sa PPI zvýšil cca o 1,0%, v 2. polroku 2021 o vyše 10%, ale vo 4. štvrtroku 2021 až o vyše 13% (vždy v priemere). K prudkému rastu PPI v 2. polroku 2021 prispeli ceny vo všetkých štyroch kategóriách jeho štruktúry, teda ceny v ťažbe a dobývaní, ceny v spracovateľskom priemysle, ceny výrobcov (dodávateľov) elektrickej energie, plynu a pary, ako aj ceny dodávok vody a čistenia odpadov.

Obr. 11

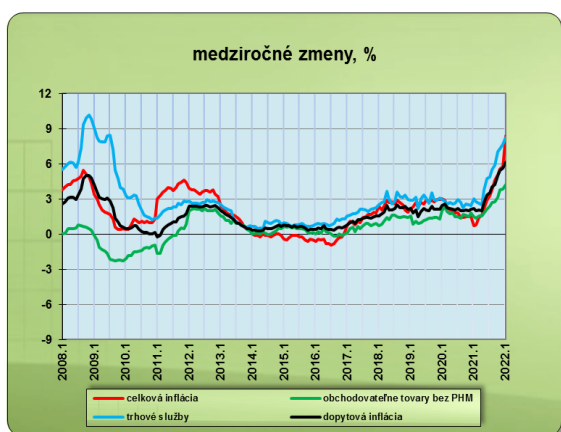

Zdroj: ŠÚ SR

V rámci spracovateľského priemyslu zaznamenali vo 4. štvrtroku 2021 relatívne najvyšší rast ceny výrobcov koksu a výrobkov z ropy (v priemere o vyše 80%). Veľmi vysoký bol aj rast cien výrobcov chemických produktov (o vyše 40%), kovov a kovových konštrukcií (o 20%), dreva a papiera (cca o 18%), elektrických zariadení (cca o 6,5%), ako aj výrobcov potravín, nápojov a tabaku (cca o 6%). Rast cien v spracovateľskom priemysle však nebol v minulom roku úplne plošný. Ceny výrobcov elektroniky, strojov a zariadení, ale aj ceny výrobcov dopravných prostriedkov totiž oproti roku 2020 mierne poklesli.

Významným zdrojom rastu jadrovej a tým aj celkovej inflácie boli v minulom roku aj dopytové faktory. Tzv. dopytová inflácia, ktorú NBS meria pomocou indexu cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) a indexu cien trhových služieb, totiž vzrástla z 2,2% v roku 2020 na 3,5% v roku 2021 (vždy v priemere). Prispeli k tomu ceny obidvoch zložiek jej štruktúry. Zatiaľ čo rast cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) sa v rovnakom období zrýchlil z 1,7% na 2,4%, rast cien trhových služieb sa zrýchlil z 2,6% na 4,8% (vždy v priemere). Dopytová inflácia bola teda v minulom roku vyššia ako celková inflácia (obr. 12).

Obr. 12

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, vlastné prepočty

V januári 2022 zaznamenali výrobné i spotrebiteľské ceny až extrémne zrýchlenie dynamiky rastu. Súhrnný PPI pre tuzemsko sa na medzimesačnej báze zvýšil o 8,6%, CPI stúpol o 2,8%. Rast PPI pre tuzemsko sa tým na medziročnej báze zrýchlil zo 14,5% v decembri 2021 na 23,9% v januári 2022, čo je primárne dôsledok až bezprecedentného zrýchlenia rastu cien výrobcov elektriny, plynu a pary. Oproti decembru 2021 totiž vzrástli o 22%, čím sa ich rast na medziročnej báze zrýchlil z 15,9% v decembri 2021 na 41,7% v januári 2022. Veľmi prudké zrýchlenie dynamiky rastu zaznamenali tiež ceny

v stavebníctve, ako aj ceny prvovýrobcov v poľnohospodárstve¹².

Medziročná miera celkovej inflácie sa zvýšila z 5,8% v decembri 2021 na 8,4% v januári 2022, čo je jej najvyššia úroveň od júla 2004. Tlak na jej vzostup pramenil z jadrovej inflácie i regulovaných cien, ktoré na základe rozhodnutia ÚRSO z decembra 2021 stúpili v januári 2022 na medziročnej báze o 12,7% (v priemere). Jadrová inflácia sa zvýšila zo 6,4% v decembri 2021 na 7,1% v januári 2022, k čomu prispeli relatívne najviac ceny potravín (vrátane nealkoholických nápojov). Zatiaľ čo v decembri 2021 boli potraviny na medziročnej báze drahšie o 5,8%, v januári 2022 zdraželi o 8,1% (vždy v priemere). Jedná sa o najvyšší rast cien potravín od augusta 2008, kedy vzrástli o 9,5% (v priemere).

Očakávame, že tlak na rast spotrebiteľských cien bude zo strany nákladových faktorov silný aj v horizonte krátkodobej predikcie. Výsledky KSP z januára a februára 2022 totiž signalizujú, že aj v najbližších troch mesiacoch je rast výrobných cien vo všetkých štyroch odvetviach omnoho pravdepodobnejší ako ich pokles (obr. 7 v Prílohe). Tak ako v januári tohto roka budú tento tlak zvyšovať aj regulované ceny. Pokiaľ ide o dopytové faktory, vzhľadom na pokles dôvery spotrebiteľov vo februári 2022 a očakávaný pokles reálnych disponibilných príjmov domácností, možno predpokladať, že tlak na rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien budú v horizonte krátkodobej predikcie skôr mierne tlmieť ako zvyšovať.

Napriek tomu, že rast medziročnej miery celkovej inflácie bol v januári 2022 veľmi silný, na základe uvedených predpokladov

¹² Ceny stavebných prác boli v januári 2022 na medziročnej báze vyššie o 11,3%, ceny stavebných materiálov o 23,4%.

nepovažujeme za veľmi pravdepodobné, že tým jej rast už kulminoval. Naopak, očakávame, že najmä vplyvom rastu cien potravín a pohonných hmôt môže v najbližších mesiacoch ešte vzrásť. V 2. štvrťroku 2022, najmä vplyvom základného efektu, by sa mohol jej rast zastaviť a následne zmierniť. Odhadujeme, že v júni 2022 dosiahne 8,0% a v 1. polroku 2022 v priemere 8,6%.

Pripomínáme, že aj odhady celkovej inflácie je potrebné vnímať v kontexte všetkých negatívnych rizík uvedených vyššie.

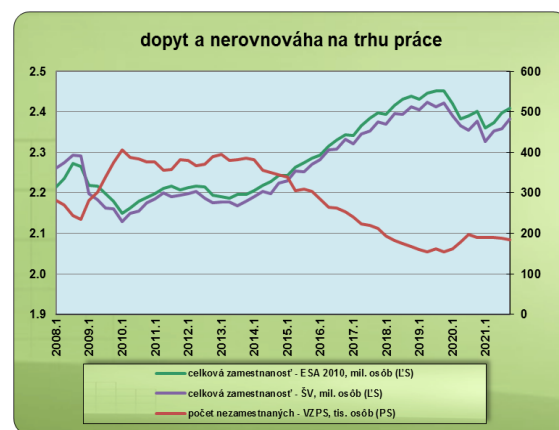
5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE

Vďaka oživeniu rastu výkonnosti hospodárstva v roku 2021 bol negatívny dopad pandémie na trh práce miernejší ako v roku 2020, a to z hľadiska jej vplyvu na pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve, ako aj na nárast počtu nezamestnaných osôb. Pokles dopytu na trhu práce bol totiž relatívne menší ako v roku 2020, čo vyplýva z údajov podľa všetkých troch metodík (štatistické výkazníctvo (ŠV), VZPS a ESA 2010), pomocou ktorých ŠÚ SR monitoruje vývoj celkovej zamestnanosti v hospodárstve (obr. 13 a 14). Nerovnováha na trhu práce (vyjadrená počtom nezamestnaných osôb) sa síce ešte prehĺbila, ale podstatne menej ako v roku 2020. Pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve a nárast počtu nezamestnaných osôb bol (aj) v roku 2021 tlmený opatreniami vlády na podporu udržania pracovných miest.

Dôvodom zmiernenia poklesu celkovej zamestnanosti v hospodárstve bola skutočnosť, že v 3. a 4. štvrťroku 2021 sa rast dopytu na trhu práce na medzioročnej báze oživil. Vďaka tomu celková zamestnanosť v uvedených dvoch

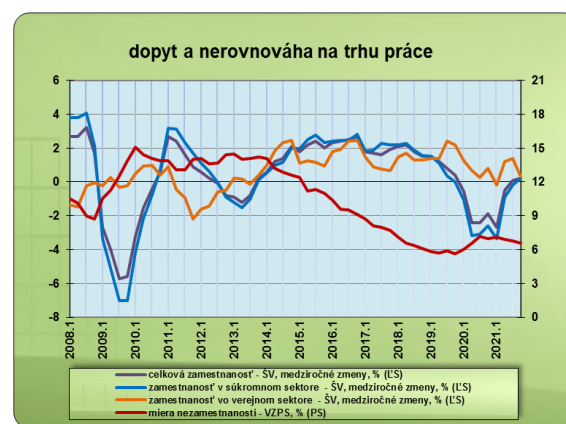
štvrťrokoch na medzioročnej báze mierne vzrástla (podľa všetkých troch metodík). Pokles dopytu na trhu práce, ktorý vplyvom globálnej pandémie začal v 1. štvrťroku 2020, teda trval šesť štvrťrokov po sebe.

Obr. 13

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 14

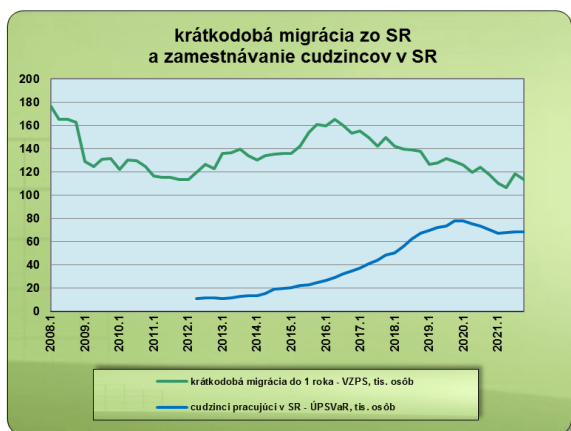

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa metodiky ŠV sa celkový počet zamestnaných osôb znížil v roku 2021 v priemere o 0,7% (cca o 17 tisíc osôb), podľa metodiky VZPS klesol o 1,6% a podľa ESA 2010 o 0,6% (cca o 14 tisíc osôb). Pokles celkovej zamestnanosti podľa VZPS bol relatívne najhlbší preto, lebo ho ovplyvnil aj pokles počtu krátkodobu migrujúcich za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka; obr. 15). Ich počet na medzioročnej báze klesol o 8,1% (cca o 9 tisíc osôb) a dosiahol zhruba 113 tisíc osôb (v priemere). Na základe domáceho konceptu sa totiž počet pracujúcich

v metodike VZPS znížil miernejšie, a to o 1,1% (cca o 26 tisíc osôb)¹³.

Obr. 15

Zdroj: ŠÚ SR

Pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve bol v roku 2021 sprevádzaný rastom nezamestnanosti. Počet nezamestnaných osôb stúpol oproti roku 2020 o 6,3%, resp. cca o 11 tisíc osôb a dosiahol 187,6 tisíc osôb (v priemere podľa VZPS). Miera nezamestnanosti sa tým na medziročnej báze zvýšila o 0,4 p. b. a dosiahla 6,8% (v priemere podľa VZPS). Nerovnováha na trhu práce sa teda oproti roku 2020 mierne prehĺbila. Prehĺbila sa však len v 1. a 2. štvrťroku 2021, pretože vďaka oživeniu rastu dopytu na trhu práce v 3. a 4. štvrťroku 2021 počet nezamestnaných osôb už na medziročnej báze klesal.

Aj v roku 2021 bol pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve spôsobený poklesom dopytu po práci (kvôli druhej a tretej vlne pandémie) len v súkromnom sektore, zatiaľ čo vo verejnom sektore dopyt po práci aj vlani mierne vzrástol¹⁴.

Vo verejnom sektore zamestnanosť vzrástla o 0,7% a dosiahla cca 499 tisíc osôb, v súkromnom sektore poklesla o 1,1% a činila 1856,4 tisíc osôb (vždy v priemere podľa ŠV). Inak povedané, v súkromnom sektore cca 20 tisíc pracovných miest zaniklo, vo verejnom sektore naopak zhruba 3,5 tisíc nových pracovných miest pribudlo (oproti roku 2020). V súkromnom sektore teda v rokoch 2020 a 2021 zaniklo spolu cca 68 tisíc pracovných miest, vo verejnom sektore naopak spolu cca 7 tisíc nových pracovných miest vzniklo.

V súkromnom sektore bol pokles zamestnanosti aj v roku 2021 zapríčinený poklesom dopytu po práci vo väčšine odvetví tohto sektora, ale dynamika jeho poklesu bola miernejšia ako v roku 2020. Vplyvom druhej a tretej vlny pandémie zamestnanosť poklesla relatívne najviac v ubytovacích a stravovacích zariadeniach (o 5,4%), v poľnohospodárstve (o 4,7%), v stavebníctve (o 3,8%), vo finančných a poisťovacích činnostiach (o 2,1%), ale aj v priemysle (o 2,0%), relatívne najmenej sa znížila vo veľkoobchode a maloobchode (o 0,3%) a v odborných činnostiach (o 0,4%). Z hľadiska absolútneho úbytku počtu pracovných miest to znamená, že v priemysle ich oproti roku 2019 zaniklo cca 43 tisíc (32 tisíc v roku 2020 a 11 tisíc v roku 2021), v stavebníctve cca 17 tisíc (11 tisíc, resp. 6 tisíc), v ubytovaní a stravovaní cca 7 tisíc (3 tisíc, resp. 4 tisíc), vo finančných a poisťovacích

¹³ V roku 2021 klesol aj počet cudzincov, ktorí pracujú v SR (obr. 15). Podľa údajov ÚPSVaR sa ich počet znížil oproti roku 2020 cca o 6 tisíc osôb a dosiahol cca 68,3 tisíc osôb (vždy v priemere).

¹⁴ Súkromný a verejný sektor sú v tomto dokumente vymedzené na základe štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2), ktorú ŠÚ SR uplatňuje v rámci štvrťročného štatistického výkazníctva. Súkromný sektor zahŕňa

poľnohospodárstvo (vrátane lesníctva a rybolovu), priemysel, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod (vrátane opravy motorových vozidiel), dopravu a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, informácie a komunikáciu, finančné a poisťovacie činnosti, činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby, umenie (vrátane zábavy a rekreácie) a ostatné činnosti. Verejný sektor zahŕňa verejnú správu a obranu (vrátane povinného sociálneho zabezpečenia), vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálnu pomoc.

činnostiach cca 2 tisíc (zhodne po tisíc v roku 2020 i 2021).

Pokles zamestnanosti v súkromnom sektore nebol ani v roku 2021 plošný. Napriek druhej a tretej vlne pandémie totiž v troch odvetviach zamestnanosť vzrástla, menovite v odvetví informácií a komunikácie (o 7,1%), v administratívnych službách (o 3,6%) a v ostatných činnostiach (o 2,5%). Sú to odvetvia, ktoré sa dokázali prispôbiť obmedzeniam kvôli pandémie (najmä prechodom na prácu z domu) relatívne najjednoduchšie. Odvetvie informácií a komunikácie je jediným, v ktorom zamestnanosť v rokoch 2020 i 2021 napriek pandémie vzrástla. Oproti roku 2019 v ňom pribudlo cca 7 tisíc nových pracovných miest (1,5 tisíc v roku 2020 a 5,5 tisíc v roku 2021).

K rastu zamestnanosti vo verejnom sektore prispeli v roku 2021 dve z troch odvetví tohto sektora. Na rozdiel od roku 2020 sa teda dopyt po práci v tomto sektore nezvýšil plošne. Zamestnanosť vzrástla v odvetví vzdelávania (o 1,3%) a v zdravotníctve (o 1,2%), pričom dynamika jej rastu bola v oboch odvetviach mierne vyššia ako v roku 2020. Na druhej strane, vo verejnej správe a obrane zamestnanosť poklesla (o 0,4%), mimochodom prvýkrát od roku 2012. Oproti roku 2019 pribudlo v odvetví vzdelávania cca o 3,5 tisíc nových pracovných miest (1,5 tisíc v roku 2020 a 2 tisíc v roku 2021), v odvetví zdravotníctva cca 3 tisíc (tisíc, resp. 2 tisíc), vo verejnej správe a obrane cca 800 nových pracovných miest (v roku 2020 ich pribudlo cca 1800, v roku 2021 ich ubudlo cca 1000).

Očakávame, že stabilizačné tendencie, ktoré sa na trhu práce prejavujú od začiatku roka 2021, budú pokračovať aj v horizonte krátkodobej predikcie. Základný predpoklad pre to vytvára rast výkonnosti

hospodárstva, ktorý odhadujeme v 1. polroku 2022. Trend znižovania úrovne nerovnováhy na trhu práce by mal pokračovať zásluhou rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve i poklesu nezamestnanosti. Napriek tomu, že rast výkonnosti hospodárstva by mal byť v horizonte krátkodobej predikcie relatívne veľmi mierny, rast celkovej zamestnanosti v hospodárstve by sa mal aj s podporou bazického efektu zrýchliť.

Z výsledkov KSP za január a február 2021 vyplýva, že dopyt po práci by mal v najbližších troch mesiacoch zosilnieť najmä v priemysle, obchode a stavebníctve, v sektore služieb dopyt po práci pravdepodobne zoslabne (obr. 8 v Prílohe). Predpoklady pre rast celkovej zamestnanosti a pokles nezamestnanosti v hospodárstve vytvára aj počet voľných pracovných miest, ktorý sa na medziročnej báze zvyšuje už od 2. štvrťroka 2021. Predtým totiž viac ako dva roky (deväť štvrťrokov po sebe) sústavne klesal.

Voči prebiehajúcej vlne pandémie spôsobenej vírusom Omikron sa trh práce javí ako odolný aj z hľadiska počtu evidovaných nezamestnaných osôb. Podľa údajov ÚPSVaR ich celkový počet síce v januári 2022 na medzimesačnej báze mierne vzrástol a dosiahol 204,8 tisíc osôb, ich prírastok bol však menší ako v januári 2021 (o 4,6 tisíc osôb, resp. o 5,3 tisíc osôb). Dôvodom bol počet krátkodobo nezamestnaných osôb (do 12 mesiacov vrátane), ktorý stúpol, zatiaľ čo trend poklesu dlhodobo nezamestnaných osôb (viac ako 12 mesiacov), ktorý začal v auguste 2021, pokračoval aj v januári 2022. V januári 2022 registrovali úrady práce 112,3 tisíc krátkodobo nezamestnaných osôb a 92,5 tisíc dlhodobo nezamestnaných osôb (z toho 24 tisíc osôb bolo nezamestnaných viac

ako 48 mesiacov)¹⁵. Celkový počet evidovaných nezamestnaných bol v januári 2022 na medzioročnej báze nižší o 28 tisíc osôb.

Na základe uvedených predpokladov a informácií odhadujeme, že celková zamestnanosť v hospodárstve v 1. polroku 2022 na medzioročnej báze vzrastie o 1,0% (v priemere podľa ŠV), resp. o 1,1% (v priemere podľa VZPS). Oproti 1. polroku 2021 by to predstavovalo prírastok v priemere cca 23 tisíc nových pracovných miest (podľa ŠV), resp. cca 28 tisíc nových pracovných miest (podľa VZPS). V súvislosti s tým by sa mala úroveň nerovnováhy na trhu práce čiastočne znížiť. Počet nezamestnaných osôb by totiž mal v 1. polroku 2022 na medzioročnej klesnúť o 7,7%, resp. cca o 15 tisíc osôb a dosiahnuť cca 175 tisíc osôb, pričom miera nezamestnanosti by sa mala znížiť o 0,6 p. b. a dosiahnuť 6,4% (vždy v priemere podľa VZPS).

Pripomíname, že aj odhady vývoja celkovej zamestnanosti v hospodárstve a počtu nezamestnaných osôb je potrebné vnímať v kontexte všetkých negatívnych rizík uvedených vyššie.

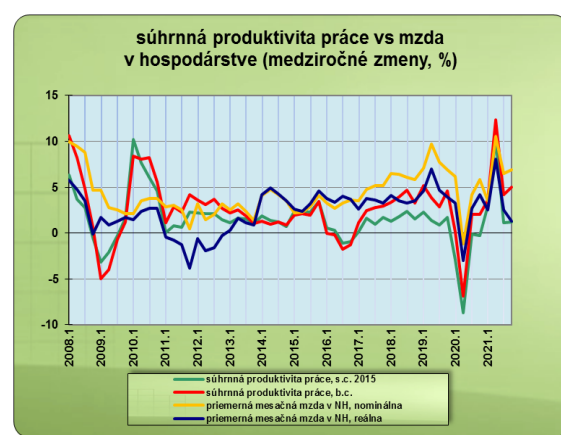
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE

Oživenie rastu výkonnosti hospodárstva v roku 2021 bolo primárne výsledkom oživenia rastu súhrnnej produktivity práce. Jej úroveň v bežných cenách vzrástla o 6,2%, v stálych cenách stúpila o 3,8%

¹⁵ Z údajov ÚPSVaR tiež vyplýva, že v januári 2022 existovalo cca 76 tisíc voľných pracovných miest. Z nich bolo cca 55 tisíc na západnom Slovensku, cca 13 tisíc na strednom Slovensku a cca 8 tisíc na východnom Slovensku. Z hľadiska počtu voľných pracovných miest, ktoré pripadajú na jedného nezamestnaného, sa situácia na trhu práce zlepšila naprieč celým Slovenskom. Kým v januári 2021 pripadali na jedno voľné pracovné miesto štyria uchádzači, v januári 2022 to boli traja uchádzači.

(vždy v priemere). Tým sa vytvoril relatívne veľký priestor pre rast priemernej mesačnej nominálnej i reálnej mzdy v hospodárstve. Dynamika ich rastu sa na medzioročnej báze zrýchlila, k čomu však prispel len rast miezd v súkromnom sektore. Disproporcia medzi rastom nominálnej mzdy v hospodárstve a súhrnnej produktivity práce v bežných cenách, ktorá vznikla v roku 2015, bola sprievodným javom vývoja slovenskej ekonomiky aj v roku 2021, veľkosťou však bola výrazne menšia ako v roku 2020 (obr. 16).

Obr. 16

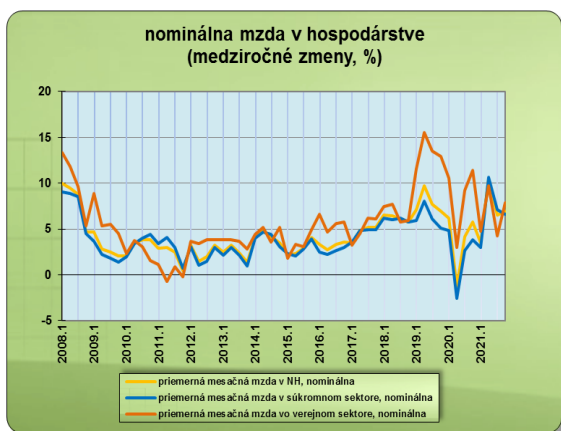
Zdroj: ŠÚ SR

Priemerná mesačná nominálna mzda v celom hospodárstve vzrástla v roku 2021 o 6,8% a dosiahla v priemere 1211 €, reálna mzda stúpila o 3,6% (vždy v priemere). V súkromnom sektore sa rast nominálnej mzdy zrýchlil z 2,2% v roku 2020 na 6,9% v roku 2021, čím jej úroveň v tomto sektore dosiahla 1158 € (vždy v priemere). Na druhej strane, vo verejnom sektore sa dynamika rastu nominálnej mzdy spomalila z 8,5% v roku 2020 na 6,7% v roku 2021 a dosiahla 1409 € (vždy v priemere). Vo verejnom sektore sa dynamika rastu nominálnej mzdy spomalila druhý rok po sebe (obr. 17).

K zrýchleniu rastu nominálnej mzdy v súkromnom sektore prispeli v roku 2021 všetky odvetvia tohto sektora. Vzhľadom na to, že v každom z nich bol rast

nominálnej mzdy podstatne vyšší ako priemerná miera celkovej inflácie, reálna mzda v každom z nich tiež pomerne výrazne vzrástla. Relatívne najviac vzrástla v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb, resp. v odvetví nehnuteľností, v ktorých nominálna mzda stúpila o 12,2%, resp. o 9,9% (vždy v priemere). Nadpriemerne vzrástla nominálna mzda aj v priemysle, a to o 8,5% a dosiahla 1289 €, zrejme aj kvôli tomu, že v roku 2020 stúpila z objektívnych príčin (vplyv pandémie) len o 1,5% (vždy v priemere). Absolútne najvyššia nominálna mzda bola v roku 2021 v odvetví informácie a komunikácia (2126 €), resp. v odvetví finančných a poisťovacích činností (2066 €), absolútne najnižšia mzda bola v odvetví ubytovania a stravovania (688 €). Rozdiel medzi absolútne najvyššou a absolútne najnižšou nominálnou mzdou sa oproti roku 2020 zväčšil.

Obr. 17

Zdroj: ŠÚ SR

Spomalenie dynamiky rastu nominálnej mzdy vo verejnom sektore v roku 2021 bolo dôsledkom útlmu rastu nominálnej mzdy vo dvoch z troch sledovaných odvetví, a to vo verejnej správe a obrane a v odvetví vzdelávania, pretože v odvetví zdravotníctva sa dynamika rastu nominálnej mzdy zrýchlila. Vo verejnej správe a obrane nominálna mzda oproti roku 2020 vzrástla o 3,8% na 1715 €, v odvetví vzdelávania stúpila o 3,3% na

1159 € a v zdravotníctve sa zvýšila o 13,8% na 1395 € (vždy v priemere). V odvetví vzdelávania bola teda nominálna mzda aj v roku 2021 nižšia ako priemerná mesačná nominálna mzda v celom hospodárstve.

Rast výkonnosti hospodárstva, úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve a celkovej zamestnanosti v hospodárstve (podľa ŠV), ktorý odhadujeme v 1. polroku 2022, implicitne znamená, že súhrnná produktivita práce v bežných cenách by v rovnakom období vzrástla o 5,5%, v stálych cenách by stúpila o 1,8% (vždy v priemere). Domnievame sa však, že rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v celom hospodárstve bude v 1. polroku 2022 vyšší ako uvedený odhad rastu súhrnnej produktivity práce v bežných cenách. Stimulačný účinok na rast nominálnej mzdy v hospodárstve by malo mať zvýšenie minimálnej mzdy na 646 €, ktoré je účinné od začiatku tohto roka, nedá sa však vylúčiť, že zamestnávateľia v súkromnom sektore budú pri rozhodnutiach o raste nominálnej mzdy prihliadať aj na vysokú infláciu.

Na základe uvedených predpokladov odhadujeme, že priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve by mala v 1. polroku 2022 na medziročnej báze vzrásť o 6,4%, čo znamená, že by mala dosiahnuť 1238 € (vždy v priemere). Po zohľadnení odhadu priemernej inflácie v 1. polroku 2022 (8,6%) by mala reálna mzda v hospodárstve klesnúť o 2,2% (v priemere).

Pripomíname, že aj odhad rastu nominálnej mzdy, resp. poklesu reálnej mzdy v hospodárstve je potrebné vnímať v kontexte všetkých vyššie uvedených negatívnych rizík.

Kontakt:

Ján Haluška // haluska@infostat.sk
Branislav Pristáč // pristac@infostat.sk

7 PRÍLOHA

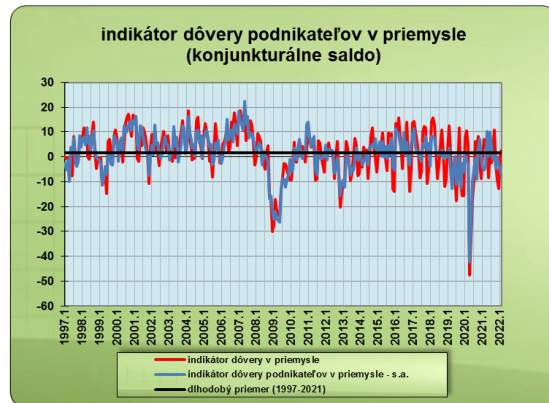
Vývoj kľúčových ukazovateľov konjunkturálnych prieskumov a spotrebiteľského barometra

Obr. 1

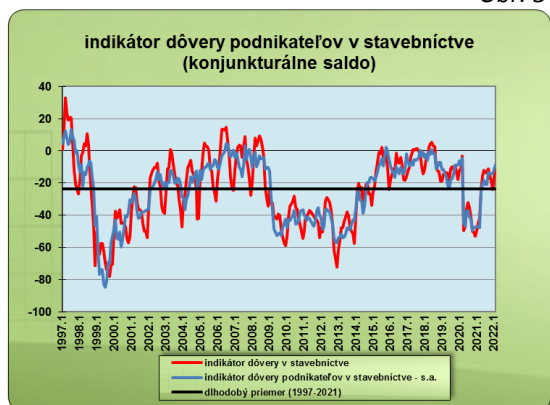
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 2

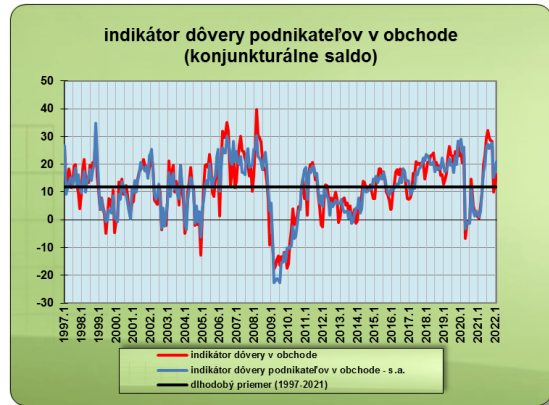
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 3

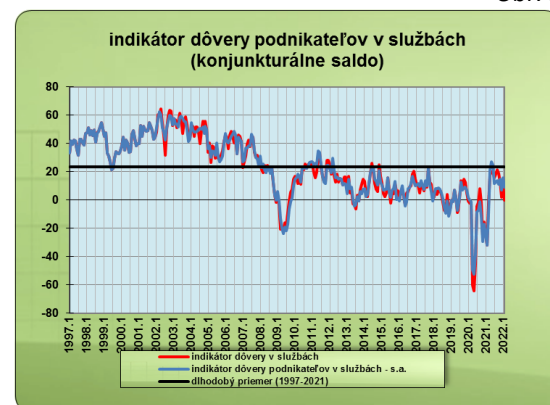
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 4

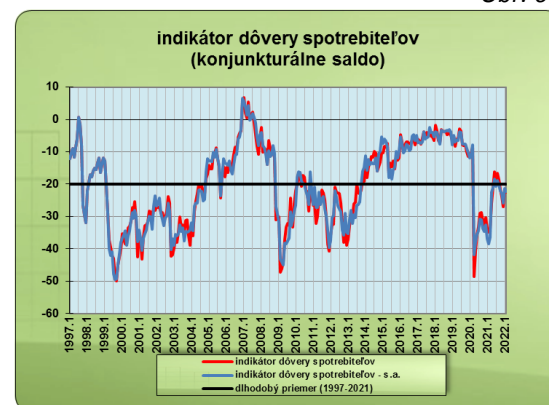
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 5

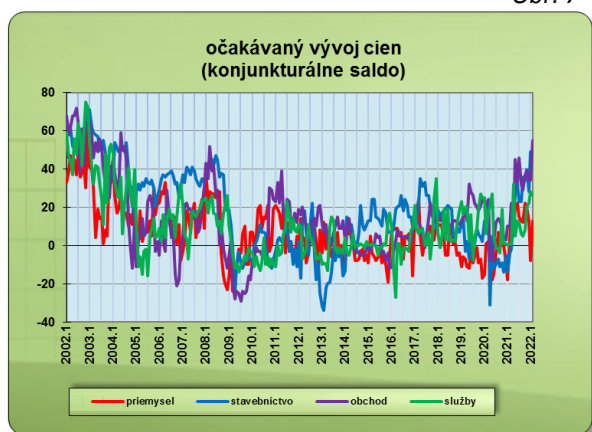
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 6

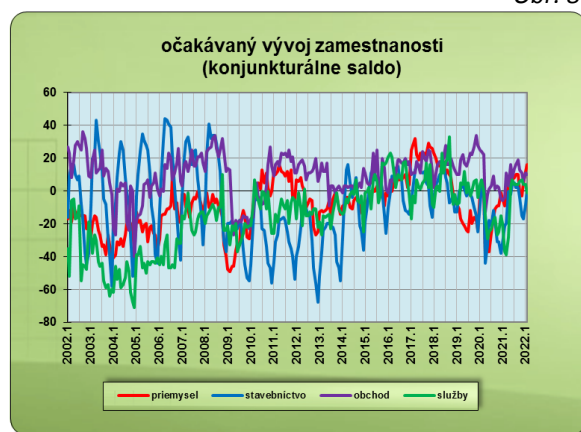
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 8

Zdroj: ŠÚ SR

Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na 1. polrok 2022

Ukazovateľ	2021		Prognóza vývoja na 1. polrok 2022	
	absolútne	indexy <u>2021</u> 2020	INFOSTAT	
			absolútne	indexy <u>1. polrok 2022</u> 1. polrok 2021
Hrubý domáci produkt (mld €) ¹⁾	97.1	103.0	48.9	102.3
Výberové zisťovanie pracovných síl				
Zamestnanosť (tis. osôb)	2 560.6	98.6	2 547.2	101.1
Miera nezamestnanosti (%)	6.8	x	6.4	x
Počet nezamestnaných (tis. osôb)	187.6	106.3	175.0	92.3
Priemerný počet zamestnancov v hospodárstve (tis. osôb)	2 355.1	99.3	2 363.2	101.0
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva (€)	1 211	106.8	1 238	106.4
Index reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva	x	103.6	x	97.8
Miera inflácie (%)				
posledný mesiac obdobia	x	5.8 ²⁾	x	8.0 ³⁾
v priemere za obdobie	x	3.2 ⁴⁾	x	8.6 ⁵⁾

¹⁾ metóda ESA2010; predbežné údaje, absolútne hodnoty sú v bežných cenách, indexy sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2015

²⁾ v decembri 2021 oproti decembru 2020

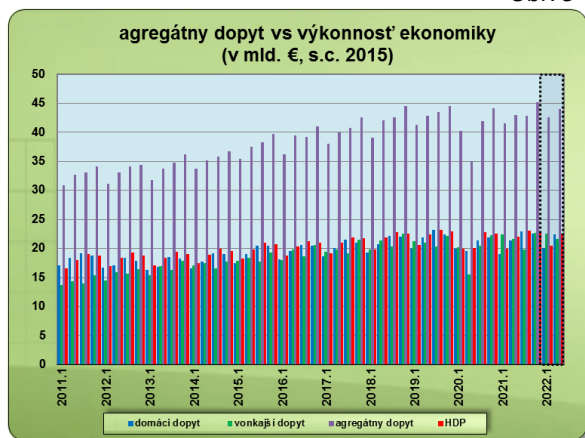
³⁾ v júni 2022 oproti júnu 2021

⁴⁾ v priemere za rok 2021 oproti roku 2020

⁵⁾ v priemere za 1. polrok 2022 oproti 1. polroku 2021

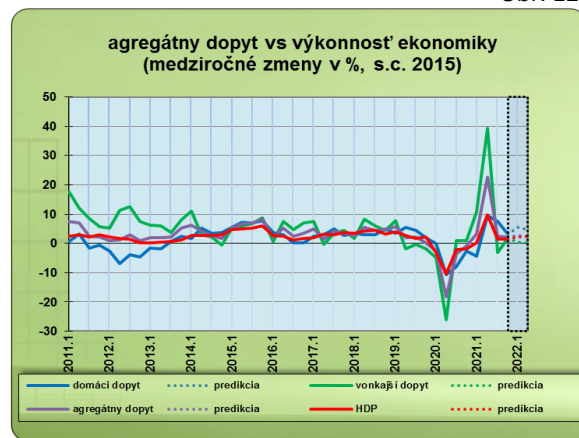
Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na 1. polrok 2022

Obr. 9

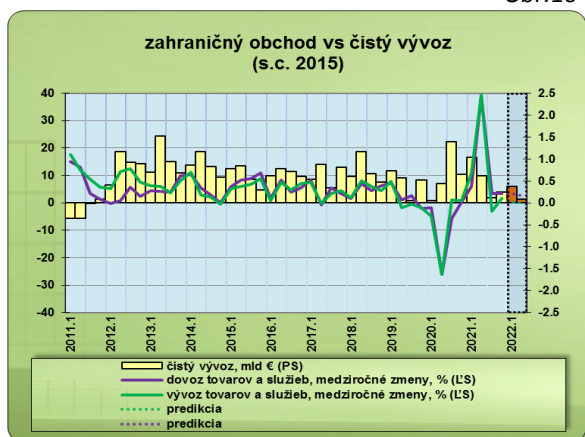
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 12

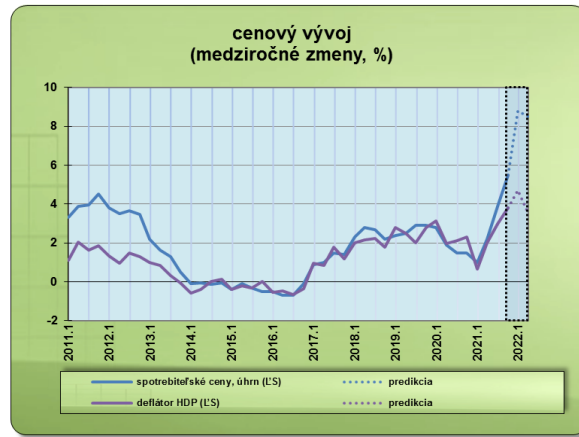
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 10

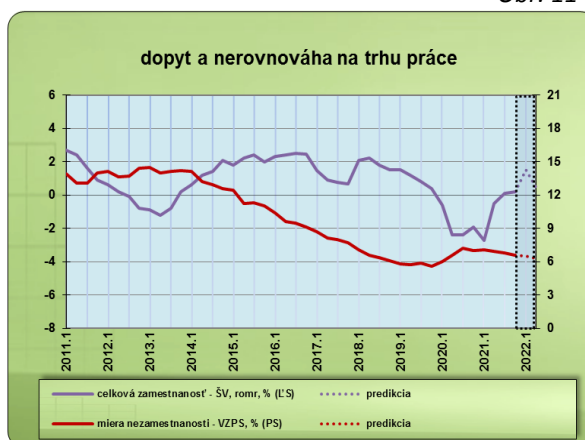
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 13

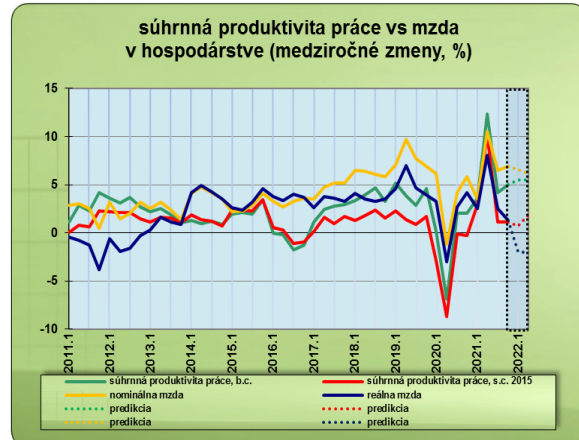
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 11

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 14

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vydal: INFOSTAT
Inštitút informatiky a štatistiky,
Leškova 16
817 95 Bratislava 15

Kategória publikácie: GHG

Vedúci redaktor: Ing. Ján Haluška, PhD.

Počet strán: 26

Počet výtlačkov: ---

ISSN: 2454-0773

3.GHG.2.3 - 162/2022
